

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Гігієна та екології № 2

Навчальний рік 2022–2023

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

(назва освітнього компоненту)

Вибірковий освітній компонент

Формат здобуття освіти Очна
(очна, заочна, дистанційна)

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія»
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Фізична терапія, ерготерапія»

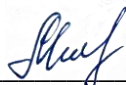
Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Курс 1

Силабус освітнього компоненту
розглянуто на засіданні кафедри
гігієни та екології №2

Протокол № 8 від “26” серпня 2022 р.

В.о. завідувача кафедри

(підпис)

доц. Меркулова Т.В.
(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією ХНМУ
з проблем громадського здоров'я

Протокол № 1 від “26” серпня 2022 р.

Голова

(підпис)

проф. Огнєв В.А.
(прізвище та ініціали)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Завгородній І.В., д.мед.н., професор
2. Меркулова Т.В., к.мед.н., старший дослідник
3. Літовченко О.Л., PhD

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

П. І. Б. викладача	Посада, вчене звання, вчене звання, науковий ступінь	Професійні інтереси	Посилання на про файл викладача
Літовченко О.Л.	PhD, доцент кафедри гігієни та екології № 2	Екологія	Moodle: http://31.128.79.157:8083/course/index.php?categoryid=31 ol.litovchenko@knm.edu.ua
Біличенко Н.П.	Асистент кафедри гігієни та екології № 2	Гігієна та екологія, охорона праці	Moodle: http://31.128.79.157:8083/course/index.php?categoryid=31 Моб. тел.: +38(050) 976 77 27 e-mail: np.bilychenko@knm.edu.ua
Лисак М. С.	асистент кафедри гігієни та екології № 2	Гігієна та екологія, охорона праці	Moodle: http://31.128.79.157:8083/course/index.php?categoryid=31 Моб. тел.: +38(095) 070 49 88 ms.lysak@knm.edu.ua

Контактний тел.: +38(057) 707-73-81,

kaf.7med.hihieny2@knm.edu.ua

Інформація про консультації

Очні консультації: розклад та місце проведення згідно з розкладу навчального відділу.

Он-лайн консультації: розклад та місце проведення за попередньою домовленістю з викладачем.

Локація: заняття проводяться в умовах кафедри гігієни та екології № 2, ХНМУ

ВСТУП

Силабус освітнього компоненту «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» складений відповідно до освітньо-професійної програми «Фізична терапія, ерготерапія» та Стандарту вищої освіти України, перший (бакалаврський) рівень, галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія»

Опис освітнього компоненту (анотація) Програма вивчення дисципліни «Основи охорони праці та безпеки життєдіяльності» призначена для вищих медичних закладів освіти України у відповідності до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ECTS, заснованої на поєднанні технологій навчання за розділами та залікових кредитів оцінки – одиниць виміру навчального навантаження студента необхідного для засвоєння дисципліни або її розділу.

Предметом вивчення освітнього компоненту є: шкідливі і небезпечні фактори виробничого середовища та система заходів захисту і збереження життя та здоров'я медичних працівників.

Міждисциплінарні зв'язки: Вивчення компоненту «Основи охорони праці та безпеки життєдіяльності» спеціальності 22 «Фізична терапія та ерготерапія» кваліфікації освітньої «Бакалаври, маїстри медицини» базується на знаннях основних природничо-наукових дисциплін: медичної біології, медичної та біологічної фізики, біологічної та біоорганічної хімії, анатомії людини, гістології, цитології та ембріології, латинської мови, історії медицини, безпеки життєдіяльності, основ біоетики та біобезпеки й інтегрується з цими дисциплінами. Створює засади для наступного вивчення клінічних і гігієнічних дисциплін. Закладає основи формування знань, умінь та навичок, виховання морально-етичних цінностей, які визначаються кінцевими цілями програми, необхідних у подальшій професійній діяльності.

Пререквізити. Вивчення компоненту передбачає попереднє засвоєння питань з теорії та практики Основи охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Постреквізити. Основні положення освітнього компоненту мають застосовуватися при вивченні фахових дисциплін.

Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODL:
<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=4290>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

1.1. Метою вивчення освітнього компоненту «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» є: формування у майбутніх фахівців знань, умінь і компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці в медичній галузі та створення сприятливих умов виробничого середовища та безпеки праці в галузі згідно з чинними законодавчими й іншими нормативно-правовими актами.

1.2. Основними завданнями вивчення компоненту є: забезпечення збереження життя, здоров'я і працездатності медичних працівників у виробничих умовах шляхом застосування комплексу законодавчих, організаційних, інженерно-технічних, санітарно-гігієнічних, лікувально-профілактичних та інших заходів, спрямованих на профілактику виробничого травматизму та виникнення професійних і професійно обумовлених захворювань.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування студентами **компетентностей:**

інтегральна: Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.

загальні: Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); Навички міжособистісної взаємодії; Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети; Здатність спілкуватися іноземною мовою; Здатність планувати та управляти часом; Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні): Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції; Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії; Здатність виконувати базові компоненти обстеження у фізичній терапії та/або ерготерапії: спостереження, опитування, вимірювання та тестування, документувати їх результати; Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта; Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати; Здатність знаходити шляхи постійного покращення якості послуг фізичної терапії та ерготерапії.

1.3.2. Вивчення освітнього компоненту «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» забезпечує набуття студентами наступних **програмних результатів навчання:**

ПРН 1 – Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.

ПРН 5 – Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі; вибирати оптимальні методи та засоби збереження життя.

ПРН 13 – Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

ПРН 15 – Вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді.

ПРН 16 – Проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.

ПРН 17 – Оцінювати результати виконання програм фізичної терапії та ерготерапії, використовуючи відповідний інструментарій, та за потреби, модифікувати поточну діяльність.

ПРН 18 – Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття студентами наступних соціальних навичок (Soft skills):

- комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації),
- робота в команді (реалізується через: метод проєктів, ажурна плитка),
- конфлікт-менеджмент (реалізується через: метод драматизації, ігрові методи),
- тайм-менеджмент (реалізується через: метод проєктів, робота в групах, тренінги),
- лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проєктів, метод самопрезентації),
- спортивний розвиток та ефективний відпочинок (реалізується через: різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя),
- емпатію (реалізується через: поважне ставлення до думки та етичних міркувань, вигляду та поведінки інших людей),
- стресостійкість (реалізується через: роботу у групі з представниками інших професійних груп різного рівня та віку в непередбачених обставинах та ситуаціях).

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика освітнього компоненту
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>22 «Охорона здоров'я»</u> (шифр і назва)	Вибіркова
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність <u>227 «Фізична терапія та ерготерапія»</u> (шифр і назва)	Рік підготовки:
		1-й
		Семестр
		2-й
Годин для заочної форми навчання: аудиторних – 44, самостійної роботи студента – 46	Освітній ступінь: <u>перший</u> (бакалаврський) рівень вищої <u>освіти</u>	Лекції
		12 год.
		Практичні
		32 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
46 год.		
ОПП: «Фізична терапія, ерготерапія»	Індивідуальні завдання: -	
	Вид контролю: залік	

2.1 Опис освітнього компоненту

2.1.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Правові та організаційні основи охорони праці. Поняття, предмет охорони праці. Основна законодавча та нормативна база України про охорону праці та міжнародні законодавчі та нормативно-	2	Аудиторна/дистанційна

	правові акти з охорони праці.		
2	Гігієна та фізіологія праці, значення для створення безпечних умов праці. Класифікація небезпечних та шкідливих чинників, видів праці та фізіологічні особливості в організмі людини при виконанні праці.	2	Аудиторна/дистанційна
3	Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків медичних працівників. Класифікація праці медичних працівників. Основні методи та критерії санітарно-гігієнічного оцінювання умов праці медичних працівників.	2	Аудиторна/дистанційна
4	Гігієна та охорона праці в медичних закладах. Вимоги охорони праці до виробничих і допоміжних приміщень організація робочих місць.	2	Аудиторна/дистанційна
5	Травматизм та професійні захворювання в галузі. Вимоги законодавства до розслідування та обліку нещасних випадків і аварій на виробництві. Спеціальне розслідування нещасних випадків.	2	Аудиторна/дистанційна
6	Небезпечні інфекційні захворювання у практиці медичного працівника. Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій, як складова охорони праці в медицині. ВІЛ, СНІД у практиці лікаря. Небезпечні інфекційні захворювання у практиці медичного працівника. Туберкульоз та його поширеність в Україні та світі.	2	Аудиторна/дистанційна
	Всього годин	12	

2.1.2 Семінарські заняття Не передбачені навчальним планом

2.1.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Правові та організаційні основи охорони праці. Поняття, предмет охорони праці. Основна законодавча та нормативна база України про охорону праці та міжнародні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці.	2	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
2	Правові та організаційні основи охорони праці. Державний нагляд та управління охороною праці.	2	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація,	Усне опитування; тестовий контроль; реферати

			презентація	
3	Гігієна та фізіологія праці, значення для створення безпечних умов праці. Шкідливі та небезпечні виробничі чинники. Класифікація небезпечних та шкідливих чинників, видів праці та фізіологічні особливості в організмі людини при виконанні праці.	2	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
4	Гігієна та фізіологія праці, значення для створення безпечних умов праці. Працездатність людини. Фізіологічна суть втоми та заходи попередження її розвитку.	2	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
5	Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків медичних працівників. Класифікація праці медичних працівників. Основні методи та критерії санітарно-гігієнічного оцінювання умов праці медичних працівників.	2	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
6	Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків медичних працівників. Основні шкідливі та небезпечні професійні фактори та заходи щодо зменшення їх несприятливої дії на організм медичних працівників	2	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
7	Гігієна та охорона праці в медичних закладах. Вимоги охорони праці до виробничих і допоміжних приміщень організація робочих місць.	2	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
8	Гігієна та охорона праці в медичних закладах. Основи виробничої безпеки медичних працівників. Заходи щодо зменшення несприятливої дії виробничих шкідливостей на організм медичних працівників	2	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
9	Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві. Розслідування та облік нещасних випадків невиробничого характеру.	2	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
10	Травматизм, гострі та хронічні професійні захворювання і отруєння	2	Розповідь-пояснення,	Усне опитування;

	в медицині. Заходи профілактики нещасних випадків, травматизму та професійних захворювань медичних працівників.		бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	тестовий контроль; реферати
11	Колективний та трудовий договори. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.	2	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
12	Небезпечні інфекційні захворювання у практиці медичного працівника. Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій, як складова охорони праці в медицині. ВІЛ, СНІД та заходи з їх профілактики.	2	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
13	Небезпечні інфекційні захворювання у практиці медичного працівника. Вірусні гепатити, туберкульоз як актуальна проблема сучасності, заходи з їх профілактики.	2	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
14	Гігієнічне виховання та санітарна освіта. Основи виробничої безпеки медичних працівників. Охорона праці медичного персоналу в окремих структурних підрозділах ЛПЗ. Санітарно-гігієнічний та протиепідемічний режим лікарні. Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій як складова охорони праці в медицині.	2	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
15	Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів. Медичні огляди медичних працівників. Вимоги до засобів індивідуального захисту та робочого одягу медичних працівників.	2	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
16	Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів в ЛПЗ. Електробезпека, безпечна експлуатація електричного обладнання в ЛПЗ. Основи пожежної безпеки. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту.	2	Розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
	Всього годин	32		

2.1.4. Лабораторні заняття Не передбачені навчальним планом

2.1.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1.	Правові та організаційні основи охорони праці. Поняття, предмет охорони праці. Основна законодавча та нормативна база України про охорону праці та міжнародні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці.	4	Вивчення матеріалу підручників, нормативно-правових актів чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
2.	Правові та організаційні основи охорони праці. Державний нагляд та управління охороною праці.	4	Вивчення матеріалу підручників, нормативно-правових актів чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
3.	Гігієна та фізіологія праці, значення для створення безпечних умов праці. Шкідливі та небезпечні виробничі чинники. Класифікація небезпечних та шкідливих чинників, видів праці та фізіологічні особливості в організмі людини при виконанні праці.	4	Вивчення матеріалу підручників, нормативно-правових актів чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
4.	Гігієна та фізіологія праці, значення для створення безпечних умов праці. Працездатність людини. Фізіологічна суть втоми та заходи попередження її розвитку.	4	Вивчення матеріалу підручників, нормативно-правових актів чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
5.	Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків медичних працівників. Класифікація праці медичних працівників. Основні методи та критерії санітарно-	4	Вивчення матеріалу підручників, нормативно-правових актів	Усне опитування; тестовий контроль; реферати

	гігієнічного оцінювання умов праці медичних працівників.		чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	
6.	Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків медичних працівників. Основні шкідливі та небезпечні професійні фактори та заходи щодо зменшення їх несприятливої дії на організм медичних працівників	4	Вивчення матеріалу підручників, нормативно-правових актів чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
7.	Гігієна та охорона праці в медичних закладах. Вимоги охорони праці до виробничих і допоміжних приміщень організація робочих місць.	4	Вивчення матеріалу підручників, нормативно-правових актів чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
8.	Гігієна та охорона праці в медичних закладах. Основи виробничої безпеки медичних працівників. Заходи щодо зменшення несприятливої дії виробничих шкідливостей на організм медичних працівників	4	Вивчення матеріалу підручників, нормативно-правових актів чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
9.	Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві. Розслідування та облік нещасних випадків невиробничого характеру.	4	Вивчення матеріалу підручників, нормативно-правових актів чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
10.	Травматизм, гострі та хронічні професійні захворювання і отруєння в	4	Вивчення матеріалу	Усне опитування;

	медицині. Заходи профілактики нещасних випадків, травматизму та професійних захворювань медичних працівників.		підручників, нормативно-правових актів чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	тестовий контроль; реферати
11.	Колективний та трудовий договори. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.	2	Вивчення матеріалу підручників, нормативно-правових актів чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
12.	Небезпечні інфекційні захворювання у практиці медичного працівника. Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій, як складова охорони праці в медицині. ВІЛ, СНІД та заходи з їх профілактики	2	Вивчення матеріалу підручників, нормативно-правових актів чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
13.	Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів. Медичні огляди медичних працівників. Вимоги до засобів індивідуального захисту та робочого одягу медичних працівників.	2	Вивчення матеріалу підручників, нормативно-правових актів чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	Усне опитування; тестовий контроль; реферати
	Всього годин	46		

Методи навчання:

- Вербальні (лекція, бесіда);
- Наочні (ілюстрація, презентаційний матеріал, відео матеріал);
- Практичні (самостійна робота, робота в парах, робота в групах).

Методи контролю:

1. Усний контроль засвоєння теоретичного матеріалу (опитування, обговорення).
2. Письмовий контроль (відповіді на питання, вирішення задач, тестовий контроль).

3. Контроль практичних вмінь та навичок (вирішення ситуаційних задач, розв'язання проблемних ситуацій, надання практичних рекомендацій).

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий семестровий контролю. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем): проводиться у формі усного опитування, тестування, бесіди студентів із заздалегідь визначених питань, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях.

Задля оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти пропонується альтернативний варіант (за вибором): традиційні види завдань: написання контрольної роботи, реферату або творчі види: підготовка мультимедійної презентації, опрацювання навчальної літератури (складання анотації, рецензування, цитування, тези першоджерел).

Підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Він проводиться в усній. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається програмою навчальної дисципліни.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 200 балів, мінімальна – 120 балів.

Оцінювання успішності навчання студентів за ЕСТС організації навчального процесу (ПНД, залік, диф. залік, іспит) здійснюється на підставі «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Харківському національному медичному університеті», затвердженої наказом ХНМУ від 21.08.2021 № 181. Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є залік.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1 Оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу» (наказ ректора ХНМУ № 181 від 21.08.2021 р.).

Поточна навчальна діяльність (ПНД) здобувачів вищої освіти контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння ними кожної теми освітнього компонента і виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання до поточних оцінок також належить оцінка за виконане індивідуальне завдання. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ. Підсумковий бал за ПНД у семестрі визначається як середнє арифметичне національних оцінок за кожне заняття та ПЗ, округлене до 2-х знаків після коми. До суми балів за ПНД включається також оцінка за виконане ІНДЗ. Перерахунок середньої оцінки за ПНД у багатобальну шкалу, для освітніх компонентів, що завершуються заліком (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для освітніх компонентів, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5,00	200	4,47-4,49	179	3,94-3,96	158	3,42-3,44	137
4,97-4,99	199	4,45-4,46	178	3,92-3,93	157	3,40-3,41	136
4,95-4,96	198	4,42-4,44	177	3,89-3,91	156	3,37-3,39	135
4,92-4,94	197	4,40-4,41	176	3,87-3,88	155	3,35-3,36	134

4,90-4,91	196	4,37-4,39	175	3,84-3,86	154	3,32-3,34	133
4,87-4,89	195	4,35-4,36	174	3,82-3,83	153	3,30-3,31	132
4,85-4,86	194	4,32-4,34	173	3,79-3,81	152	3,27-3,29	131
4,82-4,84	193	4,30-4,31	172	3,77-3,78	151	3,25-3,26	130
4,80-4,81	192	4,27-4,29	171	3,74-3,76	150	3,22-3,24	129
4,77-4,79	191	4,24-4,26	170	3,72-3,73	149	3,20-3,21	128
4,75-4,76	190	4,22-4,23	169	3,70-3,71	148	3,17-3,19	127
4,72-4,74	189	4,19-4,21	168	3,67-3,69	147	3,15-3,16	126
4,70-4,71	188	4,17-4,18	167	3,65-3,66	146	3,12-3,14	125
4,67-4,69	187	4,14-4,16	166	3,62-3,64	145	3,10-3,11	124
4,65-4,66	186	4,12-4,13	165	3,60-3,61	144	3,07-3,09	123
4,62-4,64	185	4,09-4,11	164	3,57-3,59	143	3,05-3,06	122
4,60-4,61	184	4,07-4,08	163	3,55-3,56	142	3,02-3,04	121
4,57-4,59	183	4,04-4,06	162	3,52-3,54	141	3,00-3,01	120
4,54-4,56	182	4,02-4,03	161	3,50-3,51	140	Менше 3	Недостатньо
4,52-4,53	181	3,99-4,01	160	3,47-3,49	139		
4,50-4,51	180	3,97-3,98	159	3,45-3,46	138		

Формою підсумкового контролю міри опанування змісту освітнього компонента є залік, який проводиться викладачем академічної групи відповідно розкладу (на останньому занятті). Залік – це процес, протягом якого перевіряються отримані за час навчання: рівень теоретичних знань; розвиток творчого мислення; навички самостійної роботи; компетенції (вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань).

Таблиця 3.2 – Критерії оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти з освітніх компонентів, що завершуються заліком

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
«Дуже добре»	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
«Добре»	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
«Задовільно»	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
«Достатньо»	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
«Незадовільно» з можливістю повторного складання заліку	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
«Незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням освітнього компоненту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів

Під час оцінювання знань здобувача вищої освіти, що входять для підсумкового заняття (ПЗ), виставляється оцінка за національною шкалою, яка рахується як оцінка за ЗНД (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Відповідність оцінок за 200-бальною шкалою, 4-бальною (національною) шкалою та шкалою ЄCTS

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за 4-бальною (національною) шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

Оцінка з освітнього компонента виставляється лише здобувачам вищої освіти, яким зараховані усі підсумкові заняття та залік. Здобувачам вищої освіти, які не виконали вимоги навчальної програми виставляється оцінка **Fx**, якщо вони були допущені до складання заліку, але не склали його. Оцінка **F** виставляється здобувачам вищої освіти, які не допущені до складання заліку.

3.2.-3.3. Питання до заліку. Контрольні питання

Розділ 1. Загальні питання охорони праці.

1. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці: охорона праці, умови праці, шкідливий виробничий фактор, небезпечний виробничий фактор, безпечні умови праці, робоче місце, техніка безпеки тощо.
2. Суб'єкти і об'єкти охорони праці.
3. Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном.
4. Загальні питання охорони праці в медицині.
5. Правові основи охорони праці (Конституція України, Кодекс законів про працю, Закон України “Про охорону праці” тощо).
6. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП.
7. Національні стандарти України з охорони праці. Система стандартів безпеки праці (ССБП). Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці.
8. Акти з охорони праці, що діють в організації, їх склад і структура. Інструкції з охорони праці. Розробка та затвердження актів з охорони праці, що діють в організації.
9. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.
10. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці. Соціальний діалог в Європейському Союзі.
11. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 “Соціальна відповідальність”. Міжнародний стандарт ISO 26000 “Настанова по соціальній відповідальності”.
12. Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. Директиви ЄС з охорони праці. Рамкова директива 89/391/ЄС “Про введення заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників”.
13. Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007.
14. Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.
15. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Основні напрямки співробітництва. Організація об'єднаних націй. Всесвітня організація охорони здоров'я. Міжнародна агенція з атомної енергії. Міжнародна організація праці. Європейський Союз.
16. Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності.

17. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці в Україні. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.
18. Державна служба України з питань праці, її структура та функції.
19. Ризикоорієнтований підхід в оцінці потенційної та реальної небезпеки шкідливого впливу чинників виробничого середовища на здоров'я людини.
20. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій, управління якістю та формування культури безпеки.
21. Колективний та трудовий договори як відображення законодавства з охорони праці. Закон України “Про колективні договори та угоди” та його зміст. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України “Про затвердження форми трудового договору між працівниками і фізичною особою”. Укладання трудової угоди за специфікою видів робіт та особливостями функціональних обов'язків. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі. Прийняття на роботу за контрактом.
22. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства щодо охорони праці.
23. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі. Наказ МОЗ №268 від 30.09.94 “Про службу охорони праці системи Міністерства охорони здоров'я”.
24. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в медичних установах. Служба охорони праці лікувально-профілактичного закладу (ЛПЗ), її структура, чисельність, основні завдання і функції. Права і обов'язки працівників служби охорони праці.
25. Комісія з питань охорони праці в медичних установах, основні завдання та права. Кабінети промислової безпеки та охорони праці, основні завдання та напрямки роботи.
26. Планування заходів з охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій, управління якістю і культура безпеки. Облік і аналіз показників охорони праці. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій.
27. Принципи організації, види навчання та перевірка знань з питань охорони праці. Інструктажі з питань охорони праці, їх види. Стимулювання охорони праці.
28. Соціально-економічний ефект охорони праці медичних працівників.
29. Наказ МОН України № 563 від 01.08.2001 “Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і навчальних закладах”.
30. Гігієна та фізіологія праці – визначення, мета, задачі, методи досліджень.
31. Класифікація небезпечних і шкідливих виробничих чинників.
32. Основні фізіологічні ознаки фізичної та розумової праці. Фізіологічні зміни, що відбуваються в органах і системах організму людини при виконанні праці.
33. Працездатність людини, динаміка і причини її зміни протягом робочого дня.
34. Фізіологічна суть втоми, існуючі теорії і сучасне розуміння механізму її виникнення.
35. Шляхи попередження розвитку втоми. Методика розробки раціональних режимів праці та відпочинку.

Розділ 2. Особливості умов праці в медичній галузі

36. Класифікація праці медичних працівників.
37. Психофізіологічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
38. Фізичні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
39. Хімічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
40. Біологічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
41. Гігієнічні особливості умов праці та стану здоров'я лікарів різного профілю (хірургічного, терапевтичного, стоматологічного та ін.).
42. Особливості професійної та виробничо обумовленої захворюваності медичних працівників.
43. Основні методи та критерії санітарно-гігієнічного оцінювання умов праці медичних працівників. Поняття про важкість, напруженість, шкідливість та небезпечність праці.

44. Методика оцінки роботи медичних працівників за критеріями “Гігієнічної класифікації праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу”, затвердженої наказом МОЗ України 08.04.2014 № 248.

45. Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. Карта умов праці.

46. Основний зміст Постанов Кабінету Міністрів України № 1232 від 30.11.2011 р. “Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві”, №270 від 22.03.01 р. “Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків не виробничого характеру” та № 1662 від 8.11.2000 р. “Про затвердження переліку професійних захворювань”.

47. Методика розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві.

48. Методика розслідування та обліку нещасних випадків не виробничого характеру.

49. Травматизм, гострі та хронічні професійні захворювання і отруєння в медицині, методика їх обліку і розслідування.

50. Заходи профілактики нещасних випадків, травматизму та професійних захворювань медичних працівників.

51. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”. Відшкодування шкоди потерпілому на виробництві.

Розділ 3. Спеціальні питання охорони праці в медичній галузі.

52. Гігієнічні вимоги до проектування та забудови лікувально-профілактичних закладів.

53. Вимоги безпеки під час експлуатації основного медичного обладнання.

54. Заходи щодо зниження фізичного та нервово-психічного перевантаження медичних працівників. Наукова організація праці в ЛПЗ. Раціональна організація робочого місця та меблів. Основні шляхи запобігання виникнення втоми.

55. Заходи щодо зменшення несприятливої дії фізичних чинників на організм медичних працівників. Вимоги до мікроклімату.

56. Заходи щодо зниження несприятливої дії шуму, вібрації, ультразвуку.

57. Вимоги до виробничого освітлення робочих місць медичних працівників.

58. Вимоги до ультрафіолетового випромінювання, електромагнітних полів радіочастот та лазерного випромінювання на робочих місцях медичних працівників.

59. Вимоги до відеотерміналів і персональних ЕОМ.

60. Вимоги до іонізуючого випромінювання медичних і фармацевтичних працівників.

61. Заходи щодо зменшення несприятливої дії хімічних чинників на організм медичних працівників. Шляхи попередження забруднення повітря робочої зони шкідливими хімічними речовинами.

62. Заходи профілактики шкідливого впливу біологічних чинників. Санітарно-гігієнічний та протиепідемічний режим лікарні.

63. Гігієнічне виховання та санітарна освіта.

64. Вимоги до засобів індивідуального захисту і робочого одягу медичних працівників.

65. Організація повітрообміну в приміщеннях ЛПЗ, вентиляція.

66. Охорона праці медичного персоналу в окремих структурних підрозділах ЛПЗ (операційному блоці, радіодіагностичних підрозділах, фізіотерапевтичних кабінетах, патологоанатомічних відділеннях і моргах тощо), основні нормативні документи, що регламентують ці питання.

67. Основи організації охорони праці персоналу у фармацевтичній галузі.

68. Норми робочого часу для працівників закладів та установ охорони здоров’я.

69. Охорона праці у вищих медичних навчальних закладах.

70. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Обов’язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці.

71. Охорона праці жінок, неповнолітніх, осіб старших вікових груп та інвалідів, основні нормативні документи, що регламентують ці питання.

72. Медичні огляди медичних працівників. Основні положення Наказу МОЗ України №246 від 21.05.2007 року “Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій”.

73. Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій як складова охорони праці в медицині.
74. Поняття про небезпечні інфекційні захворювання.
75. ВІЛ та СНІД у практиці лікаря. Можливі шляхи потрапляння біологічного матеріалу від ВІЛ-інфікованого в організм медичного працівника. Поняття про “виробничу аварію” та екстрене звернення до Центру СНІДу/Інституту інфекційних захворювань.
76. Основні положення Закону України “Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ” та Закону України Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014-2018 роки № 1708-VII від 20.10.2014.
77. Основні положення Наказів МОЗ України № 955 від 05.11.2013 “Порядок проведення екстреної постконтактної профілактики ВІЛ-інфекції у працівників при виконанні професійних обов’язків”, № 148 від 17.03.2015 “Про затвердження Порядку підтвердження зв’язку зараження ВІЛ-інфекцією з виконанням працівником своїх професійних обов’язків”, № 955 від 05.11.2013 “Про затвердження нормативно-правових актів щодо захисту від зараження ВІЛ-інфекцією при виконанні професійних обов’язків” та інших.
78. Вірусні гепатити, їх потенційна небезпека для медичних працівників. Профілактика інфікування вірусами гепатиту та імунопрофілактика при контакті із біологічними матеріалами хворого на гепатит.
79. Постанова КМ України № 637 від 29.04.13 р. “Про затвердження Державної цільової соціальної програми профілактики, діагностики та лікування вірусних гепатитів на період до 2016 року”.
80. Туберкульоз та його поширеність в Україні та світі. Потенційна професійна небезпека для медичних працівників.
81. Заходи профілактики зараження туберкульозом медичних працівників. Закони України “Про протидію захворюванню на туберкульоз”, “Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії захворюванню на туберкульоз на 2012-2016 роки”.
82. Кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка.
83. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів в ЛПЗ. Безпека під час експлуатації систем під тиском і криогенної техніки.
84. Електробезпека. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом.
85. Умови ураження людини електричним струмом. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби і заходи.
86. Основи пожежної безпеки. Державний пожежний нагляд. Пожежна профілактика при проектуванні і експлуатації ЛПЗ та медичного обладнання.
87. Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Класифікація вибухонебезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.
88. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об’єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння.
89. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення безпечної евакуації персоналу. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об’єктах. Навчання правилам пожежної безпеки працівників ЛПЗ.

3.4. Індивідуальні завдання

Виконання здобувачами індивідуальних завдань не передбачено навчальним планом

3.5. Інші заохочення

За участь у науково-дослідних студентських конференціях, у наукових дослідженнях, у опитуваннях студент може отримувати додаткові бали 1 – 10.

3.6. Правила оскарження оцінки

Правила оскарження оцінки. Оцінка з компоненту може бути оскаржена на підставі вимог «Положення про організацію освітнього процесу у ХНМУ» № 370 від 27.08.2019 р. із доповненням згідно з наказу № 114 від 20.05.2020р.

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Щоб успішно пройти відповідний курс необхідно регулярно відвідувати лекції та практичні заняття строго в медичній формі; мати теоретичну підготовку до практичних

занять згідно тематики; не спізнюватися і не пропускати заняття; виконувати всі необхідні завдання і працювати кожного заняття; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися до кураторів курсу з різних питань за тематикою занять і отримувати її, коли Ви її потребуєте.

Відвідування занять та поведінка.

Здобувачі можуть обговорювати різні завдання, але їх виконання – строго індивідуально. Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки. Не допускаються запізнення студентів на практичні заняття та присутність без медичної форми.

Заохочується участь студентів у проведенні наукових досліджень та конференціях за даною тематикою.

Усі здобувачі ХНМУ захищені Положенням про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у Харківському національному медичному університеті, розроблено з метою визначення дієвого механізму врегулювання конфліктних ситуацій, пов'язаних із дискримінацією та сексуальними домаганнями. Дане Положення розроблено на підставі таких нормативно-правових актів України: Конституція України; Закону України «Про освіту»; Закону України «Про вищу освіту»; Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»; Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод; Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти; Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; Загальна рекомендація № 25 до параграфу 1 статті 4 Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; Зауваження загального порядку № 16 (2005) «Рівне для чоловіків та жінок право користування економічними, соціальними і культурними правами» (стаття 3 Міжнародного пакту економічних, соціальних і культурних прав; Комітет з економічних, соціальних та культурних прав ООН); Рекомендації щодо виховання в дусі міжнародного взаєморозуміння, співробітництва і миру та виховання в дусі поваги до прав людини і основних свобод (ЮНЕСКО); Концепція Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року. Харківський національний медичний університет забезпечує навчання та роботу, що є вільними від дискримінації, сексуальних домагань, залякувань чи експлуатації. Університет визнає важливість конфіденційності. Всі особи, відповідальні за здійснення цієї політики (співробітники/-ці деканатів, факультетів, інститутів та Центру гендерної освіти, члени студентського самоврядування та етичного комітету, проректор з науково-педагогічної роботи), дотримуються конфіденційності щодо осіб, які повідомляють або яких звинувачують у дискримінації або сексуальних домаганнях (за виключенням ситуацій, коли законодавство вимагає розголошення інформації та/або коли розкриття обставин Університетом необхідне для захисту безпеки інших).

ХНМУ створює простір рівних можливостей, вільний від дискримінації будь-якого національного, расового чи етнічного походження, статі, віку, інвалідності, релігії, сексуальної орієнтації, гендерної приналежності, або сімейного стану. Всі права, привілеї, програми та види діяльності, що надаються студентам/-кам або співробітникам/-цям університету, розповсюджуються на всіх без винятку за умови належної кваліфікації. Антидискримінаційна політика та політика протидії сексуальним домаганням ХНМУ підтверджується Кодексом корпоративної етики та Статутом ХНМУ.

Очікується, що здобувачі відвідуватимуть всі лекційні та практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри)

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у здобувачів виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Поведінка в аудиторії:

Під час лекційного заняття здобувачам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально.

Практичні заняття

Активна участь під час обговорення в аудиторії, здобувачі мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати.

Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливість та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- пити воду;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття
- заборонено:
- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.

Використання електронних гаджетів. Застосовувати електронні гаджети для гри, листування у соціальних мережах (за виключенням перерви), гучних розмов тощо. Не допускаються користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття з метою, не пов'язаною з навчальним процесом.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами.

Здобувачі з особливими потребами можуть зустрічатися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання студента це може зробити староста групи. Якщо у Вас виникнуть будь-які питання, будь ласка, контактуйте з викладачем.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Кафедра гігієни та екології № 2 підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо

того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Охорона праці в медичній галузі: підручник / О.П. Яворовський, І.В. Сергета, Ю.О. Паустовський, В.І. Зенкіна та ін.; за заг. ред. акад. НАМНУ О.П.Яворовського. – К. : ВСВ «Медицина», 2021. – 488 с.
2. Охорона праці в медичній галузі : навч.-метод. посіб. / О.П. Яворовський, М.І. Веремей, В.І. Зенкіна та ін. – К. : ВСВ «Медицина», 2017. – 208 с.
3. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навч. посіб. / О.П. Яворовський, В.М. Шевцова, В.І. Зенкіна та ін.; за заг. ред. О.П. Яворовського. – К.: ВСВ «Медицина», 2015. – 288 с.
4. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: Навчально-методичний посібник/ упор.: О.П. Яворовський, В.М. Шевцова, Г.А. Шкурко та ін.- Черкаси: видавець Чабаненко Ю.А., 2012. – 232 с.
5. Гігієна праці: Підручник /Ю.І. Кундієв, О.П. Яворовський, А.М. Шевченко та ін.; за ред. акад. НАН України, НАМН України, проф. Ю.І. Кундієва, чл-кор. НАМН України проф. О.П.Яворовського.- К.: ВСВ «Медицина», 2011.- 904с.
6. Гігієна праці (методи досліджень та санітарно-епідеміологічний нагляд) /За ред..А.М.Шевченка, О.П.Яворовського. – Вінниця: Нова книга, 2005.

Допоміжна:

1. Конституція України. Основний закон від 28.06.1996.
2. Кодекс законів про працю України. Закон № 322-VIII від 10.12.71.
3. Основи законодавства України про охорону здоров'я № 2802-XII від 19.11.92.
4. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.92.
5. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» № 4004-XII від 24.02.94.
6. Закон України «Про пожежну безпеку»
7. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Офіційне Інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
2. Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua/>.
3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Міністерство охорони здоров'я України <http://moz.gov.ua/ua/portal/>.
5. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua/>.
6. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.
7. Державна служба України з надзвичайних ситуацій <http://www.dsns.gov.ua/>.
8. Державна служба України з питань праці <http://dsp.gov.ua/>.
9. Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>.
10. Міжнародна організація праці <http://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm>.

7. ІНШЕ

Корисні посилання:

1. Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc
2. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті

3. http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf
4. Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/nak-poriad-pogl-vyv-dyisc.docx
5. Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf
6. Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_neform_osv.pdf
7. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:
8. http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7108%3A2021-03-10-14-08-02&catid=12%3A2011-05-10-07-16-32&Itemid=33&lang=uk